

Palovamma

Palovamma on lämmön tai syövyttävän aineen aiheuttama kudonvaurio. Yleisimmin vamman aiheuttaa kuuma vesi. Palovamman alkuhoidossa tärkeintä on vammakohdan viilentäminen. Pienet palovammat voi hoitaa kotona.

Yleistä

Palovammaan liittyvän kudonvaurion suuruus ja vamman vakavuus riippuvat altistuksen kestosta ja lämmönlähteen kuumuudesta. Palovammat jaotellaan vaurion asteen mukaan ja niiden laajuutta kuvataan arviona siitä, kuinka monta prosenttia koko ihon pinta-alasta on vaurioitunut. Tavallisia palovamman aiheuttajia ovat kuuma esine, neste tai höyry, avotuli, sähkö, kemialliset tai syövyttävät aineet tai säteily (esimerkiksi auringon UV-säteily).

Oireet

Ensimmäisen asteen palovamma

Ensimmäisen asteen palovammassa oireena ovat ihon punoitus, turvotus ja kipu. Tunto iholla on normaali ja iho on kuiva. Pinnallinen ensimmäisen asteen palovamma paranee noin viikossa.

Toisen asteen palovamma

Toisen asteen palovammassa ihon pintakerros on vaurioitunut ja ihonalainen kerros erittää kudonnestettä, jolloin ihoon muodostuu rakkuloita. Pinnallinen toisen asteen palovamma paranee noin kahdessa viikossa.

Kolmannen asteen palovamma

Kolmannen asteen palovammassa iho on kuiva, kova ja tunnoton. Iho muuttuu väriltään harmahtavaksi, helmenvalkoiseksi tai tummaksi ja hiiltyneeksi. Muut pienet ensimmäisen tai toiseen asteen palovammat vaativat yleensä terveydenhuollon ammattilaisen arviota ja hoitoa sairaalassa.

Häkämyrkytys

Tilanteisiin joissa palovammoja syntyy, liittyy riski myös savukaasujen aiheuttamalle häkämyrkytykselle. Esimerkiksi tulipalon, nuotion, takan tai leivinuunin polttamisen yhteydessä muodostuvien savukaasujen hengittäminen voi aiheuttaa häkämyrkytyksen.

Häkämyrkytyksen oireita ovat: päänsärky, tajunnantaso lasku, uneliaisuus, pahoinvointi ja kasvojen punakkuus. Häkämyrkytystä hoidetaan aina sairaalassa.

Itsehoito

Ensimmäisenä estetään lisääntymisen lähteelle. Palovammakohta viilennetään juoksevan, viileän tai huoneenlämpöisen veden alla tai vesiastiassa noin 10-20 minuutin ajan. Viilentämiseen ei kannata käyttää jäävettä, sillä se voi aiheuttaa paleltumavamman. Viilentämisen tarkoituksena on estää vaurion leviäminen syvemmälle ihon kerroksiin ja se vähentää vamma-alueen kipua. Iholle mahdollisesti syntyneitä rakkuloita ei saa puhkaista infektioriskin vuoksi.

Viilentämisen jälkeen palovamma-alue suojataan lialta ja bakteereilta. Jos palovamma erittää tai siinä on rakkuloita, voi vamman peittää apteekista saatavalla puhtaalla palovamman hoitoon tarkoitettulla sidoksella.

Palovamma saattaa erittää alussa runsaasti kudostumaa ja sidokset on hyvä vaihtaa päivittäin. Vamma-alueella kannattaa tarkkailla huolellisesti mahdollisten tulehduksen merkkien (kuumotus, punoitus, turvotus) varalta. Palovammasta aiheutuvaan kipuun voi ottaa apteekista ilman reseptiä saatavaa paracetamolia sisältävää kipulääkettä. Ehyelle iholle, jossa ei ole rakkuloita voi levittää B-vitamiinivoidetta. Apteekin henkilökunta auttaa tarvittaessa oikean tuotteen valinnassa. Palovamma-alue saattaa olla pitkään arka auringonvalolle, kuumalle, kylmälle tai hankaukselle.

Milloin yhteys terveydenhuollon ammattilaiseen?

Terveydenhuollon ammattilaiseen on syytä olla yhteydessä, jos

- palovamma-alue on omaa kämmentä suurempi.
- omaa kämmentä pienemmässä palovammassa on rakkuloita.
- palovamma on toisen asteen palovammaa syvempi.
- palovamma on käsien tai kasvojen alueella.
- palovamma alue tulehtuu (turvotuksen, kuumotuksen ja punoituksen lisääntyminen).
- palovamma ei parane itsehoidolla tai oireet pahenevat.
- kyseessä on vanhus.

Jos palovamma on syntynyt sähköiskun tai syövyttävän aineen vaikutuksesta, uhri on hengittänyt kuumaa höyryä tai jos palovamman saaneella on häämyrkytyksen oireita, on hoitoon hakeuduttava **heti**.

Aiheeseen liittyvää

- Palovamma (Terveyskirjasto.fi)
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00316
- Palovammat (Terveyskirjasto.fi)
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=spr00009

Yhteistyössä mukana:

DUODECIM
TERVEYSKIRJASTO

Versio 2.0 12.2.2021